

tuur en suggereer dit te min, sodat heelwat gedigte, soos "straatkafee melville" (38) en "unplugged on 7th" (39) in blote waarneming vassteek en nie voldoende pitkos bied nie.

Dit is ook jammer dat die gedig "te midde van" (59) met sy verwysing na "middelman" nie die bundeltitel sterker verhelder nie. Die tipografiese truuk met die middel-C maak ook die indruk van 'n ondeurdagte poëtiese skuif.

Die laaste twee afdelings met hul terugskouende, meditatiewe inslag staan weer sterker. In toon en aanslag voeg dit iets tot die bundel toe, en hoewel soms te uitgesponne en sonder die skerpte en gedrongenheid van die verse waarmee die bundel open, is daar tog verse met 'n onopgesmukte kombinasie van beleënheid, egtheid en weerloosheid wat ontroer (67, 78).

Willemse se *middelman* wissel wat slaan-krag betref, maar toon ontwikkeling en bied 'n interessante verskeidenheid.

Zandra Bezuidenhout
Stellenbosch

Met 'n glimlag.

André P. Brink. Kaapstad/Pretoria:
Human & Rousseau. 2006. 167 bladsye.
ISBN-100-7981-4694-X / 13978-0-7981-4694-4.

Met 'n glimlag bestaan uit 'n kompilasie van 34 vertellings wat geneem is uit die skrywer se bundels *Parys-Parys: retoer* (1969) en *Mal* (1999). Dié titels dui die opvallendste pole in die huidige bundel aan, naamlik vertellings wat "met die oog op die stiller grynsaggie" (soos dit op die agterbuiteblad staan) uitgesoek is met Frankryk of Suid-Afrika as agtergrond. Die vertellings maak ruim van prosedures en karakters gebruik wat herkenbaar sal wees aan lesers wat uit 'n omgewing en agtergrond kom waarin stories vertel word. Die verteller se verwondering oor die "sonderlinge vorme

wat die Suid-Afrikaner in die buiteland kan aanneem" ("Kom hondhond") sou plaaslik net so van oom Joosop ("Oom Joosop en die Engel des Doods") kon geld. Naas oom Joosop en sy voorspellings dat hy die dekade nie sal oorleef nie of die sprankelende vertelling van Uys Krige se besoek aan Parys ("Uys in Parys"), staan vertellings oor die *concierge* ("Die concierge"), die politieke krokodil ("Die mak krokodille"), die kunstenaar ("Die nuwe styl"), of die burokraat ("'n Trui in die tronk") as karaktertipes.

Juis dié tipes beklemtoon dat die humor wat met die "stiller grynsaggie" gepaard gaan, 'n direkte en selfs skerp satiriese kant kan hê, soos in "Ween oor wyle Willemse", "In groot maat" of "Die berg uit die hopie vullis". In "'n Kritikus word gebore" word satire deur innuendo getemper maar is daarom nie minder skerp nie.

In "Die berg uit die hopie vullis" is die verteller byvoorbeeld haaks met die munisipaliteit oor die gras op sy sypaadjie. Teen dié burokrasie kry hy egter niks uitgerig nie – aanleiding tot sy oom Gaarjal se mening dat "'n [m]innisipalietyt [...] een van die slég dinge [is] wat die Kommeniste uitgevind het". In "'n Kritikus word gebore" kom die verteller se tweejarige jongste kuier, maar word sy skryfwerk gedurig onderbreek omdat hy die kind se doek moet omruil. In die slot frommel die seun die manuskrip in 'n hopie, en maak sy "gevierde poef" heel bo-op.

Daar is in die bundel gevolglik van twee breë tipes vertelling sprake. Die volksvertellings kan meestal met Suid-Afrika as agtergrond geassosieer word. Die karakters wat daarin voorkom, kom uit 'n ouer leefwêreld, is gewoonlik plattelanders en word nostalgies voorgestel. Die handeling in "Melkvlei raak with-it", byvoorbeeld, dateer uit 'n tyd toe televisie nog nie bestaan het nie en dorpspolitiek kon wentel om kwessies wat met die weeklikse bioskoopvertoning in die stadsaal verband hou. Dit geld ook van vertellings

oor ouer plattelanders wat vir die eerste keer 'n motor bestuur of besit ("Ant Bolletjie en die parte" of "Die krisis van Konstawel Koeke-moer").

Dit beteken nie dat die volksvertellings in die bundel minder gesofistikeerd as ander soorte vertelling is nie. In "'n Kwessie van implemente", "Sakkie koop 'n Strad" of "Die hupstootjie by die hek" kom variasies van die slim (Jakkals en Wolf) karakter voor wat iemand uitoorlê maar dan self uitgevang word. In "'n Kwessie van implemente" uitoorlê oubaas Mac, as voorbeeld, die oorywerige sersantjie wat sy stookketel, of "implemente", sonder bewys van 'n werklike stokery vol gate kap. Daarop beskuldig Mac die geregsdienaar van die verkragting van sy baie aanvallige dogter, want, "Edelagbare," verklaar hy, "hy het tog al die *implemente*" (oorspronklike kursivering).

Nog verbande met volksvertellings – en met sprokies – kom in "Die ou man van die bos" en in "Meneer Jacobs se lemoenboom" voor. In laasgenoemde val die klem in die slot op die wonderbaarlike, terwyl eersgenoemde as 'n verlenging van die sprokie van Hansie en Grietjie gelees kan word. In Grimm se vertelling beplan die bese heks (die ou man van Brink se storie, wat soos Grimm se heks rooi oë het wat nie goed kan sien nie) om Hansie en Grietjie (in Brink se verhaal oom Bêrend se verlore en verdwaalde maat) te eet. Die heks voel immers gereeld aan Hansie se vinger om vas te stel of hy vet genoeg is, maar word, omdat sy nie goed kan sien nie, deur die seun mislei wat 'n dun en dor been na haar uit hou ...

By 'n skrywer met 'n oeuvre so omvangryk as Brink s'n, is dit nie onverwags om in *Met 'n glimlag* raakpunte met sommige van sy ander skyfwerk te herken nie. 'n Opvallende raakpunt in die bundel (in "Briewe aan die hemel") is die vermelding van 'n "groot boek vol briewe aan die hemel" in die kerk van Sainte-Sulpice. Alhoewel hy sy briewe nie

soos die kerkgangers van Sainte-Sulpice aan die Maagd rig nie, skryf die sendeling Cupido Kakkerlak in Brink se roman *Bidsprinkaan* ook briewe aan "liwe en Hoog geagte eerwaarde God" wanneer 'n ernstige saak hom daartoe bring (*Bidsprinkaan*, 144–147).

Die vertellings in *Met 'n glimlag* lees gemaklik en spreek tot 'n breë maar waarskynlik ouer leserpubliek. Agter hierdie gemaklikheid skuil daar egter ook vir die fynleser verrassende kante van die kuns van vertelling om raak te lees en te geniet.

Johan Coetser

Universiteit van Suid-Afrika, Pretoria

Rooi Koos Willemse is soek – Die plaaswinkelstories uit die Klein Karoo.

Abraham H. de Vries. Kaapstad, Pretoria: Human & Rousseau. 2006. 160 pp. ISBN 0798146982.

"Net die mens het die genade van die lag ontvang, omdat die mens dit soms bitter nodig het." — De Vries (2003: 14) in "Bouvalle"

Sou Abraham H. de Vries dié wysheid wat hy eers later verwoord het reeds in gedagte gehad het toe hy die meeste van sy "plaaswinkelstories" vertel het? ("Vertel", ja, nie "geskryf" nie.)

Die samestelling van die stories uit 'n *Plaaswinkel naby oral* en *Op die wye oop Karoo* en enkele ander verhale as *Rooi Koos Willemse is soek* laat inderdaad die leser (of, sou ek liefes weer sou sê: toehoorder) dikwels trane uit die oë vee van die lag. Want wie sou nie lag omdat die knope aan Stanley se pajama trousers hom die nag toe hy en sy pa so sukkel met die Ford-bakkie skandelik in die steek laat nie? Of vir oom Kowie Brönn wat al dromende by Buckingham-paleis kuier en ongelukkig verkeerd kies wanneer die Prince of